



Місячний Економічний Моніторинг України

- Нова структура Верховної Ради включатиме 24 комітети та одну спеціальну контрольну комісію.
- Реальний ВВП зріс всього на 3,8% дпр протягом січня-травня 2002 року порівняно із зростанням на 9,0% дпр за відповідний період минулого року.
- Україна, Росія та Німеччина виявили намір сформувати газотранспортний консорціум.
- Протягом перших чотирьох місяців 2002 року експорт до країн Азії зріс на 35,2%, частково компенсуючи втрату 30,8% експорту до Росії.
- Значний профіцит консолідованого бюджету, акумульований протягом перших чотирьох місяців 2002 року, пояснюється нижчими, ніж було заплановано, витратами центрального уряду.
- Негативні очікування щодо розвитку ринків, які знаходяться в процесі становлення, призвели до падіння цін на українські еврооблігації. Однак до кінця червня ціни відновилися.

№7 (21)
Липень
2002

Населення: 48,4 млн.
Промислове виробництво/ВВП: 30,9%
Сільськогосподарське виробництво/ВВП: 14,7%
Інвестиції/ВВП: 20,4%
Експорт: Росія 22%, ЄС 17%
Імпорт: Росія 34%, ЄС 20 %

Політика: Верховна Рада затвердила нову структуру за комітетами

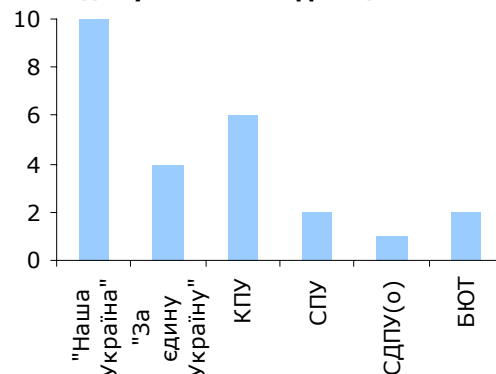
У червні новий склад Верховної Ради затвердив структуру парламенту за комітетами. Відтепер Верховна Рада включатиме 24 комітети та одну спеціальну контрольну комісію з питань приватизації. Новостворений Комітет з питань європейської інтеграції став єдиною інновацією, яка відрізняє структуру сьогоднішньої Верховної Ради від парламенту минулого скликання. Посади голів комітетів були розподілені між депутатськими фракціями пропорційно до результатів виборів. Комітет з питань бюджету очолюватиме представник фракції В. Ющенка "Наша Україна", а інший ключовий комітет – з питань фінансів та банківської діяльності – очолюватиме представник пропрезидентського блоку "За єдину Україну".

Одним з перших кроків Верховної Ради стало спільне звернення до парламентів, урядів та суспільств країн-членів Європейського Союзу, в якому наголошується, що європейський вибір України визначатиме основні напрямки усіх політичних, економічних та соціальних реформ у країні. Вперше за роки незалежності Верховна Рада України проголосила свій намір досягнути членство України в ЄС та закликала до підтримки з боку ЄС. Залишаючись все ще на рівні декларації, таке звернення підвищує певні очікування щодо усунення багатовекторної зовнішньої політики України, за яку її часто критикують.

Кабінет Міністрів звітував перед парламентом про виконання бюджету 2001 року. Пропозиція Комітету з питань бюджету оголосити виконання бюджету 2001 незадовільним не знайшла достатньої підтримки. Верховна Рада також провела парламентські слухання щодо напрямків бюджетної політики на 2003 рік (Бюджетна резолюція). Запланований бюджетний дефіцит, низькі надходження, неповне відшкодування заборгованості з ПДВ, а також неузгодженість макроекономічних індикаторів отримали найбільше критики з боку депутатів. Голосування щодо Бюджетної резолюції заплановане на липень.

Україна підписала договір про реструктуризацію боргу у розмірі 179 млн. дол. США перед Сполученими Штатами, а також боргу у розмірі 80 млн. дол. США перед Італією на умовах домовленостей з Паризьким Клубом. Україна планує завершити реструктуризацію своїх боргів перед країнами Паризького Клубу до кінця липня; ще мають бути підписані договори з Францією та Японією.

Кількість комітетів Верховної Ради, очолюваних окремими депутатськими фракціями



Джерело: Верховна Рада

Інститут Економічних Досліджень та Політичних Консультаций
вул. Рейтарська 8/5-А, 01034 Київ
Тел. (+38044) 228-6342
Факс (+38044) 228-6336
E-mail: institute@ier.kiev.ua
http://www.ier.kiev.ua



Міжнародна група з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF), заснована країнами Великої сімки, прийняла рішення не виключати Україну зі списку країн, які ведуть недостатню боротьбу з відмиванням грошей. У червні місяця FATF відвідала Україну, а згодом делегація Міністерства фінансів продовжила переговори з FATF у Парижі. Тим не менше, FATF залишилася незадоволеною відсутністю закону про запобігання відмивання грошей в Україні, який не був прийнятий парламентом.

Реальний сектор: Реальний ВВП зростає повільніше, ніж очікувалося

Зростання реального ВВП становило у січні-травні 2002 року 3,8% дпр, що значно нижче за 9,0% збільшення у відповідному періоді минулого року. Повільніші, порівняно з очікуваними, темпи зростання економіки сприяли виникненню дискусії щодо досяжності офіційно прогнозованого росту ВВП. За нашими оцінками, річне зростання реального ВВП становитиме 4,6%, а не прогнозовані урядом 6,0%.

У перші чотири місяці року фінансовий результат підприємств в Україні скоротився майже на 70% у порівнянні з відповідним періодом минулого року. Найбільше скорочення зареєстровано у операціях з нерухомістю та у обробній промисловості. На тлі недостатньо розвинутого фондового ринку та банківської системи, а також низького притоку іноземного капіталу погіршення фінансових результатів в економіці знижує здатність підприємств інвестувати.

Галузеві тенденції: Україна, Росія та Німеччина готові сформувати газотранспортний консорціум

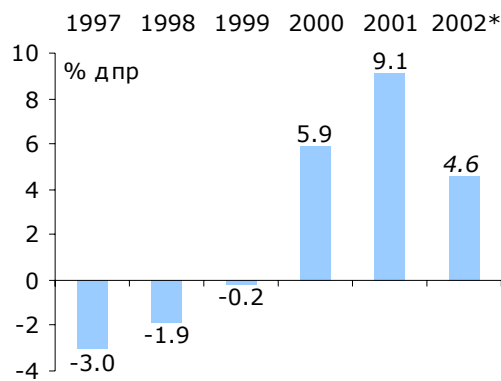
Енергетика. Президент Росії Володимир Путін та Президент України Леонід Кучма підписали протокол, що передбачає створення об'єднаного консорціуму між російським "Газпромом" та українським "Нафтогазом". Консорціум має здійснювати управління та модернізацію української газотранспортної системи. Також було підписано протокол з канцлером Німеччини Герхардом Шрьодером, у якому до участі в консорціумі запрошуються найбільші покупці російського газу в Європі. Майбутній міжнародний консорціум за участю європейських компаній має покращити безпеку газового постачання, а також підвищити прозорість та надійність українського транзиту газу до Європи. На сьогодні головний конфлікт інтересів між потенційними учасниками консорціуму стосується рівня тарифів за транзит газу. Згідно з українським законодавством, створення такого консорціуму має бути затверджено парламентом.

Сільське господарство. Для запобігання сезонним коливанням внутрішніх цін на зерно підчас та після збору врожаю уряд країни обіцяє спростити систему регулювання експорту зерна. Однак одним з найбільш значних перепон для експорту залишається повернення ПДВ. Державна податкова адміністрація відмовляє у поверненні ПДВ більшості експортерів зерна. Тому трейдери розглядають ПДВ як частину експортних витрат, відповідно знижуючи закупівельні ціни. Неузгодженість політики різних органів влади веде до подальшої непевності та нестабільності на ринку зерна.

Зовнішній сектор: Український експорт переживає регіональний зсув з російського на азійський ринки

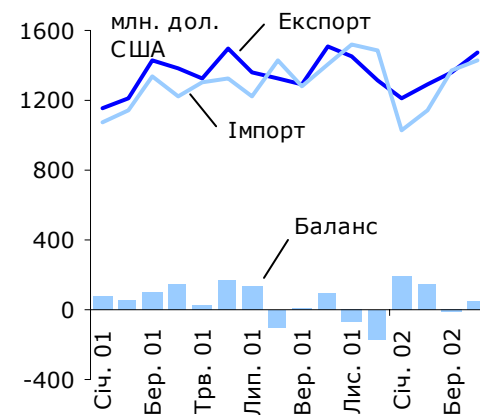
Згідно із інформацією Держкомстату, у квітні пошавилася торгівля товарами: зафіксовано 3% дпр зростання експорту та 3,7% дпр зростанні імпорту протягом перших чотирьох місяців 2002 року. Здається, що уряд досяг певного успіху у політиці, спрямованій на збільшення присутності українського експорту на азійських ринках. У січні-квітні експорт до цих країн зріс на

Зростання реального ВВП



Джерело: Держкомстат
* власний прогноз

Динаміка зовнішньої торгівлі товарами



Джерело: Держкомстат



35,2%, що частково компенсувало втрату 30,8% експорту до Росії.

За даними платіжного балансу, наданими НБУ, спостерігається тенденція щодо зниження притоку прямих іноземних інвестицій (ПІІ) в Україну. У першому кварталі 2002 року Україна змогла залучити лише 124 млн. дол. США у формі ПІІ. Цей показник є меншим за відповідні показники перших кварталів двох попередніх років. Можливим поясненням зниження ПІІ є те, що інвестиційні рішення були призупинені протягом виборчої кампанії. Однак мало оптимізму залишається щодо збільшення притоку ПІІ до кінця року, оскільки іноземні інвестори продовжують наголошувати на тому, що здійснення суттєвих структурних реформ в економіці є передумовою інвестиційного буму.

Фіскальна політика: Профіцит консолідованого бюджету був досягнутий за рахунок низького виконання витрат

З січня по травень профіцит консолідованого бюджету склав 2,2% від ВВП порівняно з 0,2% від ВВП у відповідному періоді 2001 року. Такий профіцит у великій мірі пояснюється нижчими, ніж було заплановано, витратами центрального уряду. Незважаючи на сповільнення економічної активності, держава зібрала консолідовані бюджетні надходження на рівні 30,5% від ВВП проти 26,2% від ВВП в січні-травні 2001 року. Підвищення частки ВВП, яка розподіляється державою, вказує на зростаючу роль держави в економіці.

Протягом січня-червня Міністерство фінансів отримало 749 млн. грн. від продажу облігацій, або майже половину суми запланованої на 2002 рік. Більш того, перші серії 24-місячних державних облігацій для населення, випущені 15 травня у розмірі 50 млн. грн., були вдало розміщені завдяки низькому рівню інфляції, вчасній виплаті заробітної плати та стабільності фінансового ринку. Все ж майбутній розвиток внутрішнього боргу викликає занепокоєння через невдачу продати державні облігації на останніх 5 червневих аукціонах. Ця ситуація може бути пояснена зростаючою невпевненістю щодо виконання урядом своїх зобов'язань у 2003 році, а також зниженням доходів, що мають бути отримані до моменту погашення облігацій.

Монетарна політика: Зберігається висока різниця між відсотковими ставками

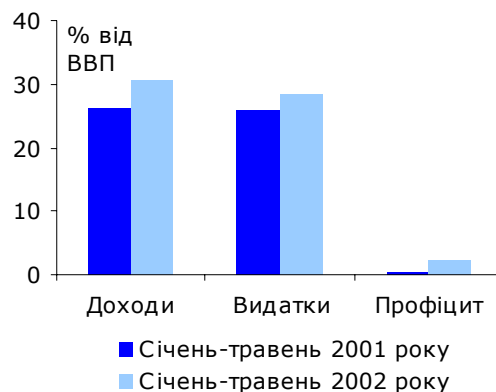
Ставки за кредитами комерційних банків зменшилися на 4,4 відсоткових пункти протягом перших шести місяців цього року. В той же час ставки за депозитами зменшилися на 2,1 відсоткових пункти. В результаті різниця між ставками за кредитами та депозитами незначно зменшилася до рівня 17%. Серед найбільш важливих чинників утримання такої значної різниці можна назвати доволі високу ризикованість української економіки та необхідність покривати накопичені погані кредити.

В червні 2002 року інфляція споживчих цін досягнула негативного значення вперше з часів незалежності і сягнула рівня -1,1% дпр. Згідно з оцінкою Голови Ради НБУ А. Гальчинського, річна інфляція споживчих цін буде меншою 6% дпр, тоді як офіційний прогноз залишається на рівні 9,8% дпр. Монетарна база в червні зросла на 38% дпр, набагато перевищуючи показники інфляції та офіційні оцінки зростання грошової маси, що закріплені в Основних засадах грошово-кредитної політики на 2002 рік.

Фінансові ринки: Слідуючи світовим тенденціям, ціни на українські єврооблігації значно впали, але швидко відновилися

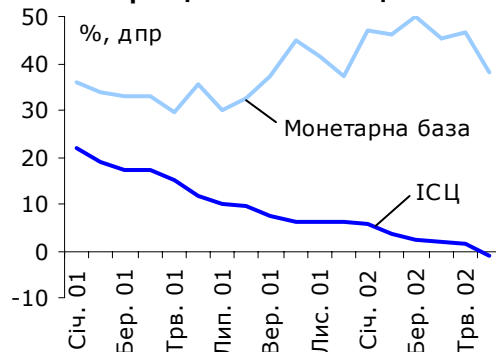
Ринок зовнішнього боргу. Українські єврооблігації зазнали різкої зміни цін наприкінці червня 2002 року. Станом на 21

Показники зведеного бюджету



Джерело: Державне казначейство

Зміна монетарної бази та інфляції споживчих цін



Джерело: Держкомстат, НБУ

Динаміка ціни українських єврооблігацій



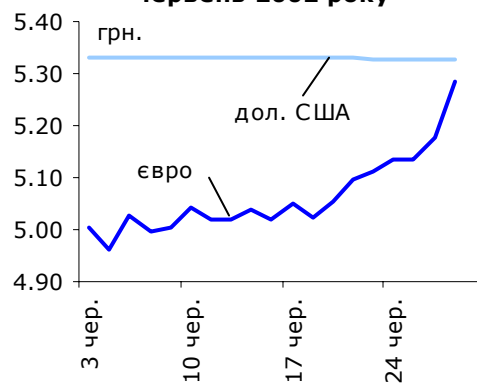
Джерело: Art-Capital



червня ціна на облігації, деноміновані в євро, впала до 89 євро, що на 13% нижче за травневий максимум, але згодом ціна відновилися, досягнувши 28 червня 97,1 євро. Важливо підкреслити, що таке коливання цін було спричинене не внутрішніми макроекономічними чинниками України, а скоріш поточне становищем ринків країн, які знаходяться в процесі становлення, знайшло своє відображення на зовнішніх боргових зобов'язаннях України. Загальні песимістичні очікування щодо країн, ринки яких знаходяться в процесі становлення, були розігріті падінням світового фондового ринку після негативних економічних новин з США та погіршення рейтинговим агентством Moody's своєї оцінки Бразилії зі "стабільного" до "негативного". Ціни на основні російські цінні папери також коливались.

Валютний ринок. Беручи до уваги доволі жорсткий обмінний курс гривні до долара США, а також червнєве наближення євро до паритету із долларом на світових ринках, гривня значно девальвувала проти євро протягом місяця. Зростання вартості євро спричинило збільшення попиту на цю валюту на готівковому ринку, де обмінний курс євро був іноді вищим за обмінний курс долара. Тим не менше, на міжбанківській валютній біржі торги зі долларом США досі переважають.

Офіційний обмінний курс,
червень 2002 року



Джерело: НБУ



Економічні Тенденції		І кв 01 ІІ кв 01 ІІІ кв 01 ІV кв 01 І кв 02 Бер. Квт. Трв. Чер.									
Зростання ВВП (реальне)	% дпр	7,8	10,8	10,7	5,7	3,8	4,1	5,0	2,6	...	
Зростання ВВП (реальне, кум.)	% дпр	7,8	9,4	10,0	9,1	3,8	3,8	4,1	3,8	...	
Промислове виробництво (реальне)	% дпр	17,4	18,5	16,6	14,2	3,1	3,1	3,5	3,1	...	
С/госп. виробництво (реальне, кум.)	% дпр	6,1	5,8	8,6	9,9	11,1	11,1	11,0	10,6	...	
ІСЦ	% дпр	17,3	11,6	7,3	6,1	2,2	2,2	2,1	1,4	-1,1	
ІВЦ	% дпр	12,8	9,4	5,9	0,9	-0,5	-0,5	0,5	2,0	4,0	
Експорт (дол. США, кум.)*	% дпр	15,1	16,0	11,3	9,5	...	1,0"	3,0"	
Імпорт (дол. США, кум.)*	% дпр	3,1	12,3	14,4	14,1	...	-1,2"	3,7"	
Торгівельний баланс товарами (кум.)	млрд. дол. США	0,16	0,44	0,40	0,20	0,14	0,33"	0,38"	
Поточний рахунок, на кінець періоду	млрд. дол. США	0,28	0,85	1,24	1,40	0,72	x	x	x	x	
Поточний рахунок	% ВВП	3,5	5,0	4,4	3,7	9,0	x	x	x	x	
Міжнародні резерви	млрд. дол. США	1,52	1,86	2,72	3,09	3,11	3,11	3,14	3,21	3,41	
Грошова база, на кінець періоду	% дпр	33,1	35,4	37,2	37,4	49,9	49,9	45,2	46,8	38,0	
Сер.відс.ставка за кредитами у гривнях**	% річних	33,8	32,1	30,7	29,6	27,7	27,7	27,0	26,2	25,0	
Обмінний курс, середній	дол. США	5,43	5,41	5,35	5,30	5,32	5,32	5,33	5,33	5,33	
Обмінний курс, середній	євро	5,02	4,73	4,76	4,74	4,66	4,66	4,71	4,87	5,06	

ДЖЕРЕЛО: Держкомстат, НБУ, Міністерство фінансів, власні розрахунки

" Місячні дані наведені тільки для експорту/імпорту товарами (джерело: Держкомстат)

квартальні дані містять експорт та імпорт товарів та послуг (джерело: НБУ)

* Зростання у доларовому виразі

** Середньозважена відсоткова ставка за кредитами у гривнях (НБУ)

Основні Економічні Показники		1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Номинальний ВВП	млрд. грн.	54,5	81,5	93,4	102,6	130,4	173,0	201,9
Номинальний ВВП	млрд. дол. США	37,0	44,6	50,2	41,9	31,6	31,8	37,4
Зростання ВВП (реальне)	% дпр	-12,2	-10	-3	-1,9	-0,2	5,9	9,1
Промислове виробництво (реальне)	% дпр	-12,0	-5,1	-0,3	-1,0	4,0	12,4	14,2
Сільськогосп. виробництво (реальне)	% дпр	-3,6	-9,5	-1,9	-9,8	-6,9	9,8	9,9
ІСЦ, в середньому за період	% дпр	376,4	80,2	15,9	10,6	22,7	28,2	12,0
ІСЦ, на кінець періоду	% дпр	181,7	39,7	10,1	20,0	19,2	25,8	6,1
ІВЦ, в середньому за період	% дпр	488,9	52,1	7,7	13,2	31,5	20,9	8,6
ІВЦ, на кінець періоду	% дпр	172,1	17,3	5,0	35,4	16,0	20,8	0,9
Експорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	2,6	19,1	0,0	-13,4	-7,9	17,9	9,5
Імпорт товарів та послуг (дол. США)	% дпр	1,5	17,4	2,0	-14,0	-19,1	18,9	14,1
Поточний рахунок	млрд. дол. США	-1,2	-1,2	-1,3	-1,3	0,9 °	1,2 °°	1,4
Поточний рахунок	% ВВП	-3,1	-2,7	-2,7	-3,1	2,9	3,8	3,7
Чисті прямі іноземні інвестиції	млрд. дол. США	0,3	0,5	0,6	0,7	0,5	0,6	0,8
Міжнародні резерви	млрд. дол. США	1,1	2,0	2,4	0,8	1,1	1,5	3,1
Бюджетний баланс***	% ВВП	-6,9	-5,1	-6,8	-2,7	-2,1	-0,7	-1,9
Загальний державний борг	% ВВП	40,9	25,0	30,3	49,4	61,4	44,5	37,4
Зовн. борг (загальний)	% ВВП	26,3	20,5	19,4	38,4	50,0	32,5	26,8
Грошова база, на кінець періоду	% дпр.	132,3	38,0	44,6	21,9	39,3	39,9	37,4
Обмінний курс, середній	дол. США	1,5	1,8	1,9	2,4	4,1	5,4	5,4
Обмінний курс, на кінець періоду	дол. США	1,8	1,9	1,9	3,4	5,1	5,4	5,3
Обмінний курс, середній	євро	1,9	2,3	2,1	2,8	4,4	5,0	4,8
Обмінний курс, на кінець періоду	євро	2,3	2,4	2,1	4,0	5,2	5,1	4,7

ДЖЕРЕЛО: Держкомстат, НБУ, Міністерство фінансів, IFS, власні розрахунки

*** Бюджетний баланс розрахований за новою методологією, що застосовується з 2002 року.

"Мінус" позначає дефіцит бюджету

° Вартість товарів, переданих у власність Росії згідно з міжурядовою угодою про розподіл Чорноморського флоту, підписаною у травні 1997 року, на загальну суму 726 млн. дол. США не врахована.

°° Вартість авіакомплексів, переданих у власність Росії як частина боргу за газ, згідно з міжурядовою угодою, підписаною у жовтні 1999 року, на загальну суму 274 млн. дол. США не врахована.

Скорочення

дпр	до попереднього періоду	дпр	до попереднього року
дпм	до попереднього місяця	кум.	кумулятивно